

HAC İBADETİ BÜYÜK MÜKÂFATLARIN KAPISI

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh.

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Size Mekke-i Mükerreme'den sohbetimi yapıyorum. Allahu Teâlâ hazretleri ibadetlerimizi kabul eylesin...

Okuyacağım hadîs-i şerîfler *Râmûzu'l-ehâdîs* kitabımızın 371. sayfasında. Burada hacla ilgili bir hadîs-i şerîf var, ilk önce onu okuyalım:

مَا أَضْحَىٰ مُؤْمِنٌ يُلَبِّي حَتَّىٰ تَغْرُبَ الشَّمْسُ
إِلَّا غَابَتْ بِذُنُوبِهِ حَتَّىٰ يَعُودَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

Mâ adhâ mü'minün yülebbî hattâ tağribe's-şemsü illâ ğâbet bi-zünûbihî hattâ ye'ûde ke-yevme veledethü ümmühû.

Âmir b. Rebîa radiyallahu anh'ten Beyhakî rivayet etmiş.

Hacının ne kadar büyük mükâfatlar kazandığına, ne kadar büyük şerefler kesbettiğine dair çok hadîs-i şerîfler var; bu da

onlardan birisi. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki:

Mâ adhâ mü'minün yülebbî hatta tağribe's-şemsü. "Güneş batıncaya kadar bir mü'min *Lebbeyk Allâhümme lebbeyk...* diye seslenir durursa" *illâ ğâbet bi-zünûbihî.* "güneş ancak onun günahlarıyla birlikte batar." Yani günahlarını da alır. *Hattâ ye'ûdü ke-yevme veledethü ümmühû.* "Kişi annesinin onu dünyaya getirdiği gündeki mâsum, tertemiz hâli gibi hâline döner." Bütün günahları afv ü mağfiret olur, tertemiz olur.

Allahu Teâlâ hazretleri haccı yapan kardeşlerimize, bu mükâfatları kazanmış olmayı nasip eylesin. Haccı henüz yapmamış olanlara da yapmak nasip eylesin.

Çünkü hacının duası makbul, günahları mağfur, eğer haccı makbul, mebrur ise mükâfatı da cennet olur. Ehl-i beytinden, akrabasından, ailesinden 400 kişiye de şefaet etme hakkı ve selâhiyeti veriliyor. Faydası sırf kendisine değil, çevresindeki 400 kişiye de oluyor.

Burada bu hadîs-i şerîfi cemaate okuduğum zaman, "Şöyle bir elinize kâğıdı

kalemi alın bakalım, yakınlarınızdan Allah'ın mükâfatlandırmasını istediğiniz 400 kişinin adını yazın!" dedim. İnsan kolay kolay yazamaz... İsimler tükenir, 400 rakamı tükenmez, büyük bir rakam...

Allahu Teâlâ hazretleri İslâm'ı çok büyük bir mükâfat olarak, çok büyük bir nimet olarak bahşetmiş; onun kıymetini bilmeyi hepimize nasip etsin... Ahali haccın da geleneksel olarak kıymetini, İslâm'ın beş büyük ibadetinden olduğunu biliyor ama içindeki mükâfatların teferruatını sanıyorum ki çoğu bilmiyor. Biz burada kitaplardan onları hacılarımıza okuduğumuz zaman gözleri yaşardı.

Tabi hacca gelenler biraz biliyor ama hacca gelmeyenler hiç bilmiyor. Bir de hacca düşman olanlar var. "Pis Arab'a para mı yedireceğim?" gibi düşünceler çok yanlış, edebe aykırı. Hüsn-i zanna aykırı, dine aykırı sözler... Allah'ın hiçbir kulu hor hakir görülmez. Hatta nice böyle toz toprak içinde fukarâ insanlar vardır ki kat kat süslenen, süslenmesine, parfümlerine milyonlar ayıran

insanlardan Allah indinde çok daha hayırlı olabilir.

a. Cami ve Cemaatler Dışındaki Kişilere, Dinin Anlatılmasının Önemi ve Yöntemleri

Allah kibri sevmez, tevazuyu sever. Fakir diye bir insanın derecesini düşürmez. Belki zenginliğine kibirleniyor, gururlanıyor, övünüyor, böbürleniyor diye onu cezalandırabilir. Yanlış düşünceler... Ama o yanlış düşüncelerin silinmesi için bizim böyle hadîs-i şerîfleri güzel güzel, güzel yayın vasıtaları ile duyurmamız lazım. Halkın bilmesi lazım. Gelenler tamam, kıymetini biliyor; gelmeyenlerin de bilmesi lazım.

Her zaman söylüyorum, camiye gelen insana İslâm'ı anlatıyoruz. Bu bir çeşit mâlumu îlâm oluyor, bilineni tekrar oluyor. Camiye gelen zaten camiye gelecek kadar şuurlu, zaten namazın kıymetini biliyor.

Ona vaazlar fayda vermiyor mu?

Veriyor. Elbette o da bilgisini arttırıyor, eksikliğini tamamlıyor; soracağı şeyleri soruyor, cevapları alıyor, Müslümanlığını mükemmelleştiriyor. Ama asıl mühim olan

camiyeye gelmeyenini öğrenmesi, asıl mühim olan kötü yolda olanın hatasını anlayıp doğru yola dönmesi... Onlara İslâm'ı anlatmanın yollarını bulmak lazım. Hatta arkadaşlarımızdan, kardeşlerimizden, eskiden kahve kahve, meyhane meyhane gidip de oradaki insanlara doğru yolu anlatmaya çalışanları hatırlıyorum. Allah ecirlerini kat kat fazla eylesin.

En güzel vasıtalarından birisi de radyo, televizyon, gazete gibi yayın araçlarıdır. Bunlar herkes tarafından duyuluyor, dinleniyor ve her yerde dinlenebiliyor. İllâ camiyeye gelmesi gerekmiyor. O zaman çok güzel ve mükemmel bir tebliğ oluyor, ele geçmez bir fırsat oluyor.

Dünden beri de bu yüzyılın başında ecdadımızdan bazı kahraman kişilerin, Edirne'ye kadar gelmiş olan Bulgarlar'dan Edirne'yi nasıl kurtardıklarını; daha ileriye doğru ileri hareketler yaparak düşman tarafından istilâ edilen yerleri nasıl aldıklarını, hatta bir Batı Trakya Türk Cumhuriyeti kurduklarını okuyordum. İnşallah bunun bizim radyomuz tarafından da

neşrini ve size duyurulmasını arkadaşlardan rica edeceğim. Böyle gayretlerin, fedâkârlıkların, çalışmaların yapılması lazım. Aksi takdirde insanın canına kasteden, kanını dökmeye and içmiş olan azılı düşmanları varken insanın uyanık durmaması, parasını sakınması, cihattan üzerine düşen görevi yapmaktan kaçınması çok yanlış oluyor. Sakınılan mallar ile cihat yapılmayınca, hem mala hem cana Allahu Teâlâ hazretleri belayı musallat ediyor.

Allahu Teâlâ hazretleri hepimize uyanıklıklar nasip etsin ve dîn-i mübînine en güzel tarzda hizmetler eylemeyi nasip eylesin.

Aynı sayfadaki diğer bir hadîs-i şerîfe geçiyorum. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz buyurmuş:

مَا أَعَزَّ اللَّهُ بِجَهْلٍ قَطُّ وَلَا أَدَلَّ اللَّهُ بِعِلْمٍ قَطُّ

Mâ e'azzallâhu bi-cehlin kattü ve lâ ezellellâhu bi-ilmin kattü.

İbn Mes'ud *radıyallahu anh'ten* rivayet edilmiş. "Allahu Teâlâ hazretleri asla ve katiyen cahillikle aziz kılmamıştır. Cahil olan bir kimseyi aziz kılmamıştır. Cahillikle izzet,

itibar, şeref, rütbe, başarı olmaz. İlim ile de kesinlikle ilim sahibini zelil kılmamıştır."

İlim lazım, ilim fevkalâde önemli... Aynı sayfada Hz. Ömer *radiyallahu anh* Efendimiz'in hadîs-i şerîfinde de yine ilimle ilgili olarak buyruluyor ki:

مَا اِكْتَسَبَ مُكْتَسَبٌ مِثْلَ فَضْلِ عِلْمٍ يَهْدِي صَاحِبَهُ
إِلَى هُدًى أَوْ يَرُدُّهُ عَنْ رَدًى وَلَا اسْتِقَامَ دِينَهُ حَتَّى
يَسْتَقِيمَ عَقْلَهُ

Mektesebe müktesibün misle fadli ılmin yehdî sâhibehû ilâ hüden ev yeruddühû an reden ve le'stekâme dînehû hattâ yestakîme aklühû.

"Kazanç peşinde koşan bir insan..." Herkes bir şey kesbetmeye, kazanmaya çalışıyor, dükkân açıyor, uğraşiyor, menfaat peşinde koşuyor...

"Öğrendiği ilim kendisini hidayete sevk eden yahut da bir helâkten çeviren kimsenin sahip olduğu fazîleti kazanmış hiçbir kazanç sahibi yoktur."

En büyük fazîlet ilim öğrenmek... Bu ilim de tabii, rafa konulsun diye öğrenilmiyor,

dudaklarda dedi-kodu mevzusu olsun diye öğrenilmiyor. Sahibini bir doğru yola, harekete, güzel işe, eyleme, fazîlete sevketmesi yahut da bir rezâletten, tehlikeden, helâkten, felâketten koruması lazım, bir işe yaraması lazım! Böyle bir ilim elde etmek, en büyük kazanç olmuş oluyor.

İlimle Allahu Teâlâ hazretleri kişileri de, kavimleri de yüceltiyor. Onun için *mef'ûlünü* zikretmemiş Peygamber Efendimiz: *Mâ e'azzallâhu bi-cehlin*. "Cehl ile Allah izzet vermedi."

Kime vermedi?..

Kişiye mi, topluluğa mı, şehre mi, zümreye mi, onu söylemiyor. Hepsine çünkü... Kesin olarak ilim ile insan izzet, itibar ve kıymet kazanıyor. Cahillikle de mahvoluyor.

Ben eğer Millî Eğitim'in başına geçsem, salâhiyetli bir kişi olsam, mutlaka Osmanlılar'ın çöküş devresini tarih kitaplarında çok geniş bir şekilde okuturum. En geniş şekilde. Hatta üniversitelerde biz İnkılap Tarihi okurduk. Ordünaryus Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan gibi çok değerli kimseler tarafından, koca salonlarda güzel konuşmalar

yapılırdı. Bence Osmanlı Devleti'nin neden yıkıldığını, cahilliğin nasıl mahvettiğini, particiliğin, Hürriyet ve İtilaf ile İttihad ve Terakki arasındaki ihtilafların, Balkanlar'daki felâketlere nasıl sebep olduğunu herkese çok güzel öğretmeliyiz. Bir de kayıpların acısı yüreğimizde olmalı!..

Onların acısını unutuyoruz, Cumhuriyet'i kurduk diye bir sevinç, bir heves, bir heyecan... Ama düşman durmuyor, işte Kosova'da, Bosna'da, daha başka yerlerde kan seller gibi akıyor, gövdeleri götürüyor, büyük zulümler oluyor. Biz birtakım acıları unutmamalıyız! Birtakım acıların taze taze zihinde durması lazım ki o bize teşvik unsuru olsun. Daha güzel çalışmalar yapmamıza vesile olsun. Birtakım yanlışlıkları da tekrar etmememize sebep olsun. Onun için hepimize ilim öğrenmeyi, kitap okumayı tavsiye ederim.

İlim öğrenmek deyince herkes belki çantayı alıp boş zaman bulup üniversiteye filan gitmeyi düşünür. Hayır, ilmin yaşı yoktur ve mekânı, mecburiyeti, şartı yoktur; insan okudukça her zaman, her yerde bilmediği şeyleri öğrenir.

Ben hatırlıyorum, Anadolu'nun ümmî ahalisinden, bulunduğu köyden Ankara'ya mektup yazıp, "Ben kitap okumak istiyorum!" deyip kendisine gönderilen bir çuval kitabı okuduktan sonra, hatırı sayılır, sözü dinlenir insan olan kişiler hatırlıyorum; Allah rahmet eylesin... Köyünde fırsat bulmuş, Ankara Dil Kurumu'ndan, Tarih Kurumu'ndan çuvalla da kitap gelince onların hepsini yalamış yutmuş, bir kütüphane gibi kimsenin bilmediği bilgileri bilip söyleyebiliyordu.

Yani köyde de olur, yeter ki her gün biraz okusun, okuduğunun üzerinde düşünsün ve okuduğunun kendisine ne yapmasını işaret ettiği üzerinde tefekkür eylesin.

"Ben bunu okuyorum, binâenaleyh ne yapmalıyım?"

"Balkanlar'da bunca felâkete uğramışız, binâenaleyh ne yapmalıyız?"

"Parti çekişmeleri dışa karşı bizi zayıflatmış, binâenaleyh nasıl davranmalıyız?" Bunların hepsinden ibret almak lazım, felâketleri de geçiştirmemek lazım!.. Bize bu

acıları ilkâ eden, tattıran kimseleri tanımamız lazım! "Onlar hâlâ var mı, devam ediyorlar mı, onların cezasını vermek mümkün mü?" diye düşünmemiz lazım! Çünkü hiçbir suç cezasız kalmamalı, her suçlu cezasını bulmalı ki cihana adalet hakim olsun! Aksi takdirde, suçlunun yaptığı suç yanına kâr kalıyorsa suçluları teşvik edici bir ortam var demektir.

Onun için dinî, dünyevî, her alanda okumanızı, öğrenmenizi, her yaşta, hepinizden rica ediyorum, okumaya öğrenemeye hepinizi teşvik ediyorum. Dinimiz, Peygamber Efendimiz teşvik ediyor, yönlendiriyor. Görüyorsunuz, hadîs-i şerîflerde bildiriliyor:

Dünyanın, âhiretin izzet ve itibarını kazanmak için ilim lazım ve en faziletli şey böyle bir ilmi öğrenmek, kazanmak. İlimden de amaç, hidayete ermek, bir doğru noktaya ulaşmak, yahut bir felâketten kendisini kurtarmak... Bu da çok çok önemli bir nokta bizler için.

b. Sonradan Âma Olan Kişinin Sabır Göstermesi Halinde Cennetle Müjdelenmesi

Sonra yine böyle musîbetlerle, felâketlerle ilgili bir hadîs-i şerîfi okumak istiyorum. Hatîb-i Bağdâdî ve Deylemî nakletmişler:

مَا أُصِيبَ عَبْدٌ بَعْدَ ذَهَابِ دِينِهِ بِأَشَدِّ مِنْ ذَهَابِ
بَصَرِهِ وَمَا ذَهَبَ بَصْرُ عَبْدِ فَصَبَرَ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ

Mâ usîbe abdün ba'de zehâbi dînihî bi-eşedde min zehâbi basarihî ve mâ zehebe basaru abdin fe-sabera illâ dehale'l-cennete.

Bu, âmâ olmak, göz görüp dururken iki gözüne bir arıza, hastalık, felâket gelip de görmemeye başlamakla ilgili. Diyor ki Peygamber *sallallâhu aleyhi vesellem* bu hadîs-i şerîfinde:

"Bir kulun uğradığı musîbetlerin içinde dininin elden gitmesinden sonra, en şiddetli musîbet, felâket basarının gitmesidir. Yani gözlerinin görme kabiliyetinin kaybolmasıdır. Eğer bir kulun görme kabiliyeti giderse, yani kör olursa, görmez olursa, o da sabrederse

muhakkak cennete girer. Allah'ın kaderine sabretti diye mükâfatı cennet olur."

Yani olumsuz duygular içine düşmüyor, yıkılmıyor, "Ne yapalım, Cenâb-ı Hak bunu takdir etmiş." diyor, sabrediyor. O zaman Allah onu mutlaka cennetle mükâfatlandırır. Mükâfatı cennetten başka bir şey değildir. Şimdi bu hadîs-i şerîfte bildirilen felâkete uğrayan azdır. Görürken gözlerinin görmez olması, hastanelerde, tıp hayatımızda, toplumumuzda binde, onbinde kaç görülen bir olaydır. Umûmiyetle gözüyle doğan gözüyle yaşıyor ve gözlerini kapatıp âhirete göçüyor. Büyük çoğunluk böyle. Ama ondan daha şiddetli bir musîbet var; o da insanın dininin, imanının gitmesi... "*Zehâbu dînihî*" Dininin elden gitmesi... Bu fevkalâde yaygın. Gözlerinin kör olmasından da önemli olan bu felâket, musîbet çok yaygın. Çünkü insanlar yirminci yüzyılda birbirlerinden etkileniyorlar, dünyada bir buçuk milyar müslüman var ama geride kalanı da gayrimüslim...

Gayrimüslimlerin de yaşamları var, hayat görüşleri var, zevkleri var, eğlenceleri var... Küreselleşme dolayısıyla toplumlar

birbirlerinden etkileniyor; birbirlerinin hayat tarzlarına imreniyorlar, kendi hayat tarzlarını yargılıyorlar. Avrupa'yı, Amerika'yı, Hindistan'ı, Pakistan'ı, Afrika'yı gören, kendine göre hayat tecrübesi kazanıyor, fikirleri değişiyor; kendi görüşlerini gözden geçiriyor, gevşiyor.

Halbuki, İslâm hak din... Halbuki Peygamber *sallallâhu aleyhi vesellem* Efendimiz Allah'ın en sevgili kulu, âhir zaman peygamberi. Hz. İsâ, Hz. Mûsâ, Hz. İbrâhim, geriye doğru bütün peygamberlerle ilişkili... Hepsini tasdik, tebcîl, tescîl eden bir mübarek şahsiyet... Kur'ân-ı Kerîm en güzel mânevî hakîkatleri anlatıyor, âhiretle ilgili bilgileri veriyor. Dünyada da insanların zulmetmemesi, birbirini ezmemesi, sömürmemesi için gerekli kuralları öğretiyor. Yani asırların, çağın üstünün, istikbâlin kitabı Kur'ân-ı Kerîm...

Böyle hak dine sahip olan bizler, başka medeniyetlerin, zihniyetlerin, yaşam tarzlarının etkisi altında kalıp oralarda yaşayınca, oraları görünce kendimizi kaybedersek, kendi temiz örfümüzü, âdetimizi, ahlâkımızı bırakırsak, "Babana bile

itimat etmeyeceksin; babandan bile fatura isteyeceksin! Hayat mücadeleden ibarettir; kimsenin gözünün yaşına bakmayacaksın! Hayat sadece bu hayattır; vur patlasın, çal oynasın, yaşa!" dersek...

Epikür felsefesi, eski Yunan'ın dinle imanla ilgisi olmayan, dünyevî, materyalist zihniyetleri, yeni zamanın komünist, kapitalist, sosyalist zihniyetleri, çeşit çeşit zihniyetler, akımlar... Bunların hepsinin üstünde bir tertemiz insan, insân-ı kâmil olmak, günahsız olmak, kimsenin hakkını yemeden, herkese iyilik ederek, mü'min olarak, Yaradan'ını bilerek yaşamak, Yaradan'ına güzel kulluk etmek yolu olan İslâm var...

E tabii, bunun en güzel yol olduğunu anlayamayınca, gevşeyince, din elden gidiyor. Bakıyorsunuz, şahsiyetini, millî mânevî kişiliğini kaybetmiş; karmaşık, kozmopolit olmuş garip tipler karşınıza geliyor. Bizim örfümüzü, âdetimizi, millî yapımızı sapasağlam beton gibi sağlamlaştıran güzel düşünceler, ahlâk ve fazîletler birer birer yıkılıyor, yok oluyor. Rüşvet, hırsızlık,

ahlâksızlık, gaddarlık alıp gidiyor... Her türlü mafyalaşma, devleti sömürme, hazineyi hortumlama, ahlâksızlık tabii hâle geliyor.

O zaman tabii bu neyin göstergesi? Dinin gidişinin, en büyük musibetin göstergesi. Çok yaygın bir musibet, çok büyük bir felâket olduğu kesin olarak ortaya çıkıyor.

O halde Allahu Teâlâ hazretleri gözlerimizi korusun, görme kabiliyetimizi, havass-ı hamsemizi, beş duyumuzu, görmemizi, işitmemizi, konuşmamızı, dokunmamızı, hissetmemizi, tatmamızı iptal ettirmesin, sâlim eylesin... Hastalık, elem, keder vermesin; sağlıklı, afiyetli, şen, esen yaşayalım!

Tamam, bunu çok temenni ediyoruz ama dinimizin selâmeti, imanımızın sağlamlığı, tertemizliği; ahlâkımızın güzelliği ne olacak? O gidince, niye göz gitmiş gibi insanlar ah vah etmiyorlar, feryâd ü figan etmiyorlar? Hiçbir şey olmamış gibi, “giderse gitsin” der gibi, aldırılmaz gibi bir tavrın içinde oluyorlar. O çok büyük bir felâket!.. Felâketin büyüklüğünü hissetmemek, felâketi yaygınlaştırıyor. Onun için tedbir almamak, felâketi büyütüyor.

Azîz ve sevgili kardeşlerim!

O halde insanların güzel ahlâk sahibi, dindar, uyanık, alim olması için, cahillikten kurtulması, millî, dînî kişiliğini kaybetmemesi, milletimizin birbiriyle muhabbetli yekvücut olması, ayrılığa gayrılığa düşmemesi, birbirini öldürmeye, gırtlığına sarılmaya, kesmeye kalkmaması, o köyün beriki köyü basmaması, silahların konuşmaması için var gücümüzle çalışmamız gerekiyor.

Ahlâklı insanların, imanlı insanların, mü'min insanların, kâmil insanların, sâkin kâmil, erdemli, hakîm, feylesof, bilge insanların işi ele alması veyahut çalışmasının miktarını arttırması lazım! En güzel âlet ve vasıtalara sahip olması lazım! Bunun için, yine dönüp dolaşıp bunları sağlayacak olan araçların mükemmel olarak işlemesi lazım, buna katkıda bulunmanız lazım, diye düşünüyorum. Onun için daha büyük millî felâketlere uğramayalım, dirlik ve düzen içinde yaşayalım, diye bu hususlarda hepimizi göreve davet ediyorum.

c. "Rıfk" Kavramı ve Aile İçinde Rıfk İle Davranmanın Getirdiği Sonuçlar

Bir diğer hadîs-i şerîfe daha geçiyorum aynı sayfadan. Peygamber *sallallâhu aleyhi vesellem* Efendimiz'den rivayet edilmiş ki:

مَا أُعْطِيَ أَهْلُ بَيْتِ الرَّفْقِ إِلَّا نَفْعُهُمْ وَلَا مُنْعُوهُ
إِلَّا ضَرَرُهُمْ

Mâ u'tiye ehlü beytin rıfkan illâ nef'e'ahüm ve lâ müni'û illâ darrahüm.

"Bir ev ahâlisine, halkına, evin içindeki kişilere eğer Allah rıfk, yumuşaklık vermişse, halim-selimlik vermişse muhakkak onun faydasını görür bu ev halkı mutlu olur. Eğer bu yumuşaklık alınmışsa, o ev halkı arasında halim-selimlik yoksa, huşûnet, sertlik, kırıncılık varsa o zaman mutlaka o ev halkı bu yokluktan büyük zararlara uğrar, huzuru kaybeder." buyuruyor.

Demek ki rıfk dediğimiz yumuşak, halim selim, anlayışlı davranmak, acele, sert hareket etmemek, karşı tarafı severek muamele etmek, aile için, aile mutluluğu için,

ailenin faydalı bir gelişme içinde, yaşam içinde olması için çok büyük bir nimet.

Milletler de büyük bir ailedir. Bu milletlerin fertlerinin de güzel hâlete, ahlâka sahip olması lazım. Yumuşaklık, halim selimlik, düşünce taşına, severek yaraları tedavi etmek, birbirleriyle öyle muamele yapmak, konuşmak, görüşmek çok çok önemli oluyor.

Allahu Teâlâ hazretleri hepimize en güzel huyları nasip etsin. Güzel huyların önemlilerinden olan rıfk ve mulâyemeti de hepimize ihsân eylesin. Ailelerimiz mutlu olsun, karılar, kocalar, çocuklar bir bütün olarak mutlu aile hayatı yaşasınlar. Mutsuzluk, kavga, dargınlık, küslük, ayrılık, boşanma vesaire olmasın. Toplumumuz içinde de çakışma, çatışma, savaşma ve fitne fesat olmasın.

Sonuncu hadîs-i şerîfi okumak istiyorum; bu okuduğum hadîs-i şerîfle sözümü tamamlamak istiyorum. Peygamber Efendimiz *sallallâhu aleyhi vesellem* Ahmed b. Hanbel, Beyhakî ve diğer kaynakların rivayet ettiğine göre buyurmuş ki:

مَا أَطْعَمْتَ زَوْجَتَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ وَمَا أَطْعَمْتَ
وَلَدَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ وَمَا أَطْعَمْتَ خَادِمَكَ فَهُوَ لَكَ
صَدَقَةٌ وَمَا أَطْعَمْتَ نَفْسَكَ فَهُوَ لَكَ صَدَقَةٌ

Mâ et'amte zevceteke fe-hüve leke sadakatün ve mâ et'amte veledеke fe-hüve leke sadakatün ve mâ et'amte hâdimeke fe-hüve leke sadakatün ve mâ et'amte nefseke fe-hüve leke sadakatün.

Dört cümleden ibaret bir hadîs-i şerîf.
Mâna-yı şerîfi şöyle:

"Zevcene yedirdiğın senin için sadakadır."

Meyve mi, et mi, tatlı mı, ekmek mi yedirdin, her neyse... Ona *it'âm* ettiğın, *taâm*, yemek olarak verdiğın şey zevcene senin sadakandır. Yani aile reisi için ne kadar büyük bir şeref!

Nasıl mutlu oluruz bayramda veyahut kandilde, cumada... Zaten cuma günü sadaka vermek çok sevap. Böyle liyâkatli olduğuna, gerçekten fakir olduğuna inandığımız bir kimseye, komşuya, akrabaya çıkartıp bir yardım yapmışsak ne kadar huzur duyarız. Ne kadar memnun oluruz. O verdiğimiz sadaka bizi ne kadar rahatlatır. "Oh, elhamdülillâh!"

deriz, ne kadar rahatlarız. Sadaka verdiğimizden dolayı ne kadar huzur duyarız.

Tabii her zaman tam isabetli sadaka vermek kolay olmuyor. Çünkü bu işi meslek edinmişler, çıkıyor karşınıza, her türlü tedbiri almışlar, seni acındırmak, kandırmak için, yalan... Senin paranı alıyor. Halbuki senden daha zengin, belki kaç tane apartmanı var. Bunlar çıkıyor ortaya zaman zaman. Sahte fakir, sahte dilenci; durumunun gerçeğe alakası yok. Kandırıyor milleti ve çok büyük paralar topluyor.

Yani verdiğin sadaka yerine gidiyor mu, gitmiyor mu? İnsan tereddüt ediyor. Ama bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz çok güzel bir şey bildiriyor bize:

"Zevcene verdiğin senin sadakandır."

Zevcesi, işte tamam. Bundan hiçbir tereddüt edilecek nokta yok. Evlenmiş, evin de hanımı, hayat arkadaşı, refîka-yı hayatı, eşi... Ona bir şey getirip verdiği, yedirdiği, içirdiği zaman bu onun için sadaka oluyor.

Hatta *it'am* etmek, yemek yedirmek, içirmek mânasına filan, ama bunun mânasının altına giydirmek, barındırmak, masrafların her

çeşidini yapmak, yani infak etmek de girer. Hanımı için yaptığı bütün masraflar, yeme içme dahil, barındırma, hayatını sürdürmesi için yapılan bütün infak, nafaka, neyse... Bu sadaka oluyor. Ne kadar güzel! İslâm'da aile nasıl teşvik ediliyor. Aile yuvası kurulduğu zaman, kuran ne kadar sevaplar kazanıyor. Daima kazancı sadaka oluyor; çünkü eve harcıyor. Burada, hatırıma geldi, bazı hanımlar gelip bana şikâyet ederlerdi:

"Bizim efendinin eli çok sıkı, hiçbir şey almaz." filan diye.

Cimrilik zaten iyi bir huy değil, böyle kimseler de inşaallah bu hadîs-i şerîfi duyunca hanımlarına, çocuklarına verdikleri şeylerin de sadaka olduğunu bilince, biraz rahatlarlar herhâlde...

İkinci cümlesi, *Ve mâ et'amte veledеke fe-hüve leke sadakatün*. "Çocuğuna verdiğin de senin için sadakadır." buyuruyor.

Demek ki ne kadar güzel bir durum. Bizim çoluk çocuğa verdiğimiz, aldığımız yiyeceklerin, giyeceklerin hepsi sadakamız oluyor, aile reisi olarak. Bu da çok güzel...

Ve mâ et'amte hâdimeke fe hüve leke sadakatün. "Hizmetçine verdiğin de senin için sadaka."

Hizmetçi aslında senin hizmetini görüyor. Binâenaleyh, onun hakkı gibi oluyor. Fakat İslâm'da hizmetçine verdiğin de sadaka oluyor.

Buradaki hizmetçiden anlaşılan, *hâdimeke* sözünden anlaşılan, bizim şimdi yirminci yüzyılda birisini parayla tutup da "Gel bakalım, şurayı sil, süpür, temizle!" dediğimiz gibi değil de, yanında kalan, dâimî aynı çatı altında yaşayan köleler, kendisine hizmet eden kimseler kastedilmiş gibi oluyor. Ama öyle de olsa böyle de olsa, netice itibariyle hizmet eden kimseye de yapılan ikramlar, yedirmeler, içirmeler de sadaka oluyor. Tamam, bunların hepsi çok çok güzel... Ama en sonuncudan çok hoşlanacaksınız tahmin ediyorum:

Ve mâ et'amte nefseke fe-hüve leke sadakatün.

"Kendi nefesine, kendine yedirdiğin de senin için sadakadır." diyor Peygamber *sallallâhu aleyhi vesellem* Efendimiz hazretleri.

Allah şefaatine erdirsin... İslâm ne kadar güzel! Bakın, insan çalışıyor, kazancıyla kendisi simit, tatlı, baklava, börek, elma yese, o da sadaka oluyor.

d. Sadakanın Temel Şartının Helalden Olması ve Helal Kazanmanın Önemi

Muhterem kardeşlerim!

Sadakanın sadaka sayılması için bir temel şart var, onu başından söylememiz lazımdı. Ama sonunda vurgulamak da yine aynı sonucu sağlayacak:

Sadakanın helâlden olması lazım!..

Bir insan Köroğlu menkabelerinde olduğu gibi, zengini soyup da fakire verse hayır olur mu?..

Olmaz! Haramdan hayır olmaz. Haram ile bir şey kazanılmışsa, günah ile kazanılmışsa, ister cami yapsın, ister minare yapsın, ister fakir doyursun, ister şu işi, ister bu işi yapsın; haramdan kazanılan kazançtan sadakayı, hayrı Allah kabul etmiyor. Onun kıymeti yok. Helâl olması lazım!

Cenâb-ı Hak cümlemize, cümlenize, bütün aile reislerine helâl kazanmayı nasip etsin... Helâl yoldan, tertemiz, alını açık,

kimseyi sömürmeden, aldatmadan, kandırmadan, yanıltmadan, kimsenin hakkını yemeden, eve temiz, helâl para getirmeyi nasip etsin...

Evlâtlarımızı, aile fertlerimizi helâl paralarla doyuralım, kendimiz helâl lokma yiyelim! Çünkü haram lokma yiyen insanın, kırk gün ibadeti kabul olmuyor. En büyük tehlikelerden birisi haram yemektir. İşte Türkiye'de unutulmuş mânevî değerlerden birisi de bu. Helâl lokmanın kıymeti, elinin emeğinin kıymeti...

Bir hadîs-i şerîf vardı: "Kişi, elinin emeğini yemekten daha hayırlı bir yemek yememiştir. Hatta bir devlet başkanı olduğu halde, bir peygamber olduğu halde, Davud *aleyhisselâm* da kendi zırh imâl ederdi, demircilik yapardı. Elinin emeğiyle kazandığını yerdi." diyor Peygamber Efendimiz. Devletin büyüğü, her şey emrinde, ama elinin emeğini yerdi diye bir misal olarak onu veriyor.

Allah kazandıklarımızı temiz kazanç eylesin... Güzel huylarımızı korumak nasip etsin... Kaybettiğimiz güzel huylarımızı da tekrar bize kazandırsın... O millî asâletimizi

zedeleyen, bir mikrop gibi bünyeye girip de millî bünyeyi çürüten, her türlü kötü huylardan bizleri şifâyâb eylesin... Milletimizi şifâyâb eylesin...

Rüşvet, hırsızlık, gasb, aldatma, hile kalksın... Allahu Teâlâ hazretleri hepimize tekrar tertemiz bir yaşam nasip etsin... Tertemiz kazançlar nasip etsin...

Cumanız mübârek olsun... Allah cennetiyle, cemâliyle cümlelerinizi müşerref eylesin.

es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21 Şevvâl 1414 / 02.04.1994

Mekke-i Mükەرreme

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak](#)

[ulaşmak için tıklayınız.](#)

